

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 119:

Forslag til folketingsbeslutning om frit valg af børnepasning.

Af Erik Larsen (V) m.fl.

(Fremsat 28/3 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg vil sige, at jeg ærlig talt blev noget overrasket, da jeg fik Venstres beslutningsforslag i hånden, fordi vi er en stor kreds af partier, der netop har aftalt en forsøgsordning, der et stykke ad vejen svarer til forslaget her. Så det undrer mig, for jeg synes, det er om ikke et formelt brud på den aftale så i hvert fald i modstrid med den, og det vil vanskeliggøre, at vi kan få ført den aftale ud i livet.

Men der er også nogle andre problemer med forslaget for mig at se, nemlig at det vil betyde flere mennesker på offentlige tilskud, og at det først og fremmest vil være et meget dyrt forslag.

Men for lige at genopfriske forløbet omkring den aftale, vi faktisk har om et frit valg, var det jo en del af satspuljeforhandlingerne. Det betød, at vi satte 30 mio. kr. af, og de penge er netop fordelt til 57 kommuner, der nu får et beløb, så de kan give forældre, der skal have passet deres børn, et valg, et frit valg med hensyn til, om det skal være i de almindelige daginstitutioner eller de kan finde en privat ordning. Der har været interesse for den ordning, og jeg synes, det er en god idé at få den afprøvet. Det er meningen, at ordningen skal løbe over 2 år, og at der så bliver lavet en evaluering, der vil vise os, om ordningen har afsløret nogle behov hos forældrene, som vi ellers ikke har været i stand til at imødekomme.

Men hvis beslutningsforslaget her bliver vedtaget, vil jeg ærlig talt synes, at den forsøgsordning for mig at se vil være et slag i luften og pengene nærmest smidt ud af vinduet.

Der er nogle væsentlige tilføjelser i forslaget her, som ikke er i overensstemmelse med forsøgsordningen, men som ville vanskeliggøre den. Det ene er, at den er mere omfattende og gælder alle forældre, ikke bare dem, der har et pasningsbehov, men alle forældre. Og der er også det nye i denne her ordning, at man får

mulighed for selv at passe sine børn og på samme tid få udbetalt det offentlige tilskud.

Det synes jeg er et stort problem. Jeg synes, det er et problem, at der nu i en tid, hvor vi netop stræber efter at få færre mennesker på offentlige tilskud, kommer et forslag, der vil betyde, at en stor gruppe forældre, der ikke bruger de offentlige tilbud, ville skulle have udbetalt et beløb, der svarer til 85 pct. af kommunens udgift ved et pasningstilbud.

Regeringen er også imod hele den tankegang, at man skal betale folk for ikke at bruge de offentlige servicetilbud. Men jeg synes også, det er et meget stort problem, at man går ind og udvider kredsen af modtagere af offentlige tilskud så dramatisk, som man gør her.

Det andet store problem – og det hænger sammen med det første – er, at det så selvsagt også betyder, at det her vil koste utrolig mange penge. Venstre kommer selv meget nemt om ved det ved at sige, at det ikke rigtig er til at sige hvor mange, fordi det er svært præcist at vurdere, hvordan forslaget vil blive brugt. Men når der faktisk lægges op til, at alle forældre skal kunne få et tilskud, der svarer til 85 pct. af kommunens udgifter ved en pasning og oven i købet skattefrit, ja, så bliver det meget dyrt. Selv med nogle meget forsigtige beregninger med mange på orlov og med besparelser i daginstitutioner, bliver det et beløb på over 2 mia. kr. – 2,4 mia. har vi regnet os frem til, men med alle mulige forbehold, fordi det er et forslag, der er skrevet med den meget brede pensel.

Jeg synes egentlig, det havde klædt Venstre, hvis man i højere grad havde stået ved, hvad det er, man nu foreslår: at det betyder flere på offentlige tilskud, og at det vil koste statskassen et meget stort beløb. Det er i hvert fald de konsekvenser, jeg kan se af det. Af de grunde kan jeg ikke støtte det, og jeg kan altså heller ikke støtte det, fordi jeg synes, det forhindrer, at vi får et ordentligt resultat af det forsøg, vi ellers i fællesskab har sat i værk.

Jan Petersen (S):

Jeg har læst, at dette forslag er et element i den velfærdsreform, som drøftes i Venstre i øjeblikket, og at den i øvrigt også skulle gå dybt og gøre ondt. Efter socialministerens beskrivelse af økonomien i dette forslag må der føres en tilføjelse ind i debatten i Venstre: Og dyr.

Jeg frygter egentlig, hvad det er for udgifter, Venstre nu rejser forventninger om, når vi også ved, at der kommer flere af den slags forslag. Så

vidt jeg har læst mig til, er der i hvert fald mindst to mere på vej om frit valg under en eller anden form. Så hvis de har samme økonomiske niveau, er det jo nogle større forventninger om ting, samfundet kan dække via tilskud, som Venstre nu er ude at meddele offentligheden. Og der er så en masse indtægter, man i øvrigt fornægter samfundet, kan vi også læse, så det må være nogle spændende regnemaskiner, man er udstyret med i det parti.

Med lad os så tage mennesker som udgangspunkt i stedet og se, om der er nogen hjælp at hente her. Selv om det er rart at kunne diskutere lidt konkret med Venstre nu, hvor der er et forslag på bordet, så skuffer det, at man ikke er i stand til at komme tættere på mennesket og på barnet, som det handler om.

Det her barn, man omtaler, skal »passes«. Men vi andre plejer da og håber i hvert fald på, at vi kan få lov at snakke om dagtilbud og om noget, der er andet end pasning. Men her opereres der rent med pasning.

Man ønsker frit valg og nævner en række ting, forældre kan vælge imellem. Og det er jo godt at kunne vælge frit, specielt hvis der er et marked, der er i stand til at dække behovet hos dem, der har et behov. Men desværre har vi stadig ventelister, og hvordan forestiller man sig, at der kan foretages reelle frie valg i en situation, hvor der stadig væk er om end et mindretal af landets kommuner, der ikke indfrier en pladsgaranti? En fritvalgsovervejelse vil være ganske teoretisk.

Men hvis man nu forestiller sig, at frit valg alligevel kunne være en idé, kunne man jo afprøve den på nogle kommuner, hvor Venstre har politisk magt – ja, nu tænker jeg på landkommuner, hvor der er landmænd og lignende i spidsen, altså af den gode type – og med dækningsprocenter, som passer til det her. Hvad vil konsekvensen være for de kommuner og de skatteprocenter, hvis det er kommunekassen, der skal dække tilskud til alle de her behov, som kommunen i forvejen ikke anerkender som pasning?

Jeg ved ikke, hvordan de pågældende lokale Venstrefolk vil se på en sådan beregning, men det kunne da være spændende at få en sådan frem under udvalgsarbejdet. Når vi nu har en landsdækkende beregning med mange forbehold, kunne vi da få sådan en også, og se, om mennesker ude i disse kommuner havde lyst til at få sådanne skattestigninger, fordi man her ikke ønsker at reducere antallet af de tilskud, samfundet giver borgerne, men at forøge dem.

Så er der sluttelig en mere principiel betragtning, man også gør sig her, som jeg lige vil knytte en enkelt bemærkning til. Det er, at man siger, at her ønsker man ligestilling mellem friskoler og så det, man kunne forestille sig skulle hedde fribørnehaver.

Her synes jeg Venstre bør have et argument – for det mangler man i bemærkningerne – og det er: Den slags har vi i Danmark med brugerbetaling på friskoleområdet. Vi har selvejende institutioner, der er idébetonede, og dermed har vi allerede i vores kendte system en mangfoldighed, sådan at hvis vi havde pladser nok, hvis vi havde en reel behovsdækning, så var der også en reel mulighed for at vælge mellem forskellige typer dagtilbud, kommunale eller efter idé, religion m.v. Så dér var et argument til Venstre.

Men så et enkelt mere til afslutning: Der står intet i grundloven om, at vi har ret til, når vi er børn i Danmark, at få dagtilbud eller tilbud om offentlig pasning, for nu at bruge Venstres ord. Det gælder kun for folkeskolen, og det er et andet argument for, at man ikke nødvendigvis kan sammenligne så direkte, som Venstre skriver det i bemærkningerne.

Så hvis man skal videre med den her idé om fornyelse i Venstre, så tror jeg, man skal gøre det om igen, eventuelt vente til den aftale, vi har om forsøg på frit valg-området, og som ministeren refererede til, udløber, for så er man også en smule mere loyal over for os andre, end man har været med dette forslag.

Karen Højte Jensen (KF):

Det Konservative Folkeparti er ganske enig med forslagsstillerne i, at der kræves nytænkning inden for børnepasningsområdet, så forældre får langt større muligheder for at vælge den ordning, som passer dem bedst.

Vi kan roligt sige, at Det Konservative Folkeparti sammen med Venstre gennem årene har været isbryder på området, og jeg mener, vi kan glæde os over, at der i de senere år faktisk er skabt gode muligheder og grundlag for nye initiativer og ordninger. Lad mig f.eks. nævne kommunal dagpleje af egne børn, puljeordninger, tilskud til forældre med privat børnepasning i 12 måneder og frit valg-forsøgsordningen, som Det Konservative Folkeparti og Venstre fik igennem ved den seneste aftale om fordeling af satsreguleringspuljen. 57 kommuner har fået tilladelse til at oprette ordningen. Vi mener, der bør skabes lovgrundlag for, at denne ordning kan etableres i alle kommuner.

Det Konservative Folkeparti arbejder også med nye initiativer for netop at tilgodese børnefamiliernes ønske om mere mangfoldighed på området.

Vi kan til beslutningsforslaget sige, at intentionerne er gode. Vores reservation går på, at vi ikke har fået oplyst de økonomiske konsekvenser – dem har ministeren så givet os – ligesom vi savner oplyst, hvordan initiativerne skal finansieres.

Villy Søvnald (SF):

Venstre foreslår, at forældre skal kunne vælge at få børn passet enten ved at lave lokale ordninger sammen med andre forældre, ansætte ung pige i huset – Venstre har undladt at bruge betegnelsen pige og alene sagt ung i huset, men virkningen bliver jo den samme – eller i en privat børnehave.

Kommunernes pligt til at betale 85 pct. af udgiften synes jeg kræver dels nogle principielle, men også nogle mere konkrete bemærkninger.

Den ene er, at jeg synes, det er underligt, at Venstre ikke har gennemført et sådant forslag, hvis man brød sig om det, efter at de i 10 år – fra 1982 til 1992 – har siddet i regering. Hvordan kan det mon være? Mon det har noget at gøre med, at der er den økonomiske sammenhæng, som også socialministeren pegede på, at man på det tidspunkt havde ansvaret både for de flyvske ideer og for økonomiens sammenhæng?

Jeg synes, der er noget imponerende ved, at det parti, der går rundt og beskylder andre for at være økonomisk uansvarlige, hvis det er omkostningsfrit, skulle have lov til at forøge de offentlige udgifter med 2,4 mia. kr. oven i købet i en situation, hvor det ikke afhjælper det helt principielle problem.

Når vi kommer frem til udvalgsbehandlingen af forslaget, synes jeg, det ville være interessant at få et svar fra Kommunernes Landsforening. Der er jo det forhold, at Kommunernes Landsforening i øjeblikket har en Venstreformand. Jeg tror, det vil være meget interessant at bede Kommunernes Landsforening forholde sig til, hvad KL synes prisen var for det her forslag, hvis man nu ikke er enig i vurderingen: 2,5 mia. kr.

Ellers synes vi fra SF's side, at det problematiske i forslaget er, at dér, hvor det frie valg reelt ikke eksisterer i øjeblikket, er i relation til de godt og vel 16.000 forældre – og tallet er stigende – der i dag ikke kan få en plads, fordi der

mangler pladser. Venstre havde for ganske nylig muligheden for at give dem en større frihed ved at støtte SF's forslag. Desværre skete det ikke.

Jeg synes også, det er underligt, at et parti som Venstre ikke ville støtte de gode orlovsordninger, der var. Venstre var faktisk sammen med De Konservative ved det næstsidste finanslovforlig med til at forringe orlovssatsen sådan, at man fra 80 pct. dagpenge gik ned på 70 pct. dagpenge, hvilket har betydet, at der i dag er 15.000 færre forældre på orlov. Jeg synes, det betegner et voldsomt tilbageskridt, og det er igen noget, der er med til at indskrænke det reelle valg.

Det, jeg tror er langt mere påtrængende end den type af Venstreideologiske, fritsvævende, ikke gennemberegnete forslag, er en langt mere grundlæggende og seriøs diskussion, der hedder: Hvordan sikrer vi mere tid i familierne – og i alle familier, også de familier, der er på arbejdsmarkedet? Hvordan sikrer vi, at børn og forældre får mere tid sammen? Jeg synes nemlig selv, vi har nogle alarmerende signaler på børneområdet i øjeblikket, hvis man kigger på ventelisterne til de børnepsykiatriske afdelinger osv.

Men hele den dér bredde i diskussionen synes jeg der mangler i Venstres forslag.

Endelig finder vi det fra SF's side usympatisk, at man direkte nævner bistandsklienter og arbejdsløse som en gruppe, der skal have negativ særbehandling.

Jeg skal så også sige, at for os er det ikke nogen ny diskussion. Vi havde den i forbindelse med satspuljemidlerne. Jeg vil betegne det som en ny og endnu værre udgave af de forslag, vi indtil nu har set fra Venstre.

Jeg skal til sidst afsløre, at vi stemmer imod.

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil med det samme afsløre, at Det Radikale Venstre også vil stemme imod dette forslag.

Det er det foreløbig seneste forslag af en type, vi har set flere gange tidligere, men pudsigt nok aldrig, når Venstre har været i regering. Det har altid været, når Venstre har været i opposition, at de har kunnet komme med ideer, som gik i retning af, at nu skulle man have statsansatte husmødre. Det kunne være konsekvensen af et forslag som det her.

Spørgsmålet er jo, om det offentlige absolut skal kompensere for ethvert valg, som personer af deres egen frie vilje foretager. Vil de være

hjemme og passe deres børn, eller vil de gøre det på den ene eller den anden måde? Skal det offentlige absolut blande sig i alle private dispositioner, som familier foretager?

Der er både den rent principielle modstand, som vi fra radikal side har imod sådan et forslag her: Er det en pligt for det offentlige at betale folk for at have børn? Vi betaler børnechecken for de udgifter, der er forbundet med at have børn, der glider på tøj, skal have mad osv., men skal det absolut også være en offentlig opgave at betale for børnepasning, også hvis forældrene ikke er på arbejdsmarkedet?

Det synes jeg er et spørgsmål, som vi fra radikal side ikke er længe om at besvare med et nej – det er det ikke. Vi mener ikke, der skal være offentlig kompensation for enhver disposition truffet i privatlivet. Der må også være grænser for, hvad det offentlige skal blande sig i.

Man kan sige, at det ville medføre, at der ville komme betydelig flere på offentlig forsørgelse, end der er i forvejen. Det har Venstre ofte kritiseret; det tal er i forvejen for højt, og pengene vil fosse ud af statskassen. Det er også et moment, som jeg synes Venstre burde have ofret noget mere omtanke i det forslag, de har fremsat her.

Så Det Radikale Venstre kan ikke støtte forslaget og vil glæde sig over, at Venstre ikke er i regering, så de kunne komme med den slags forslag, også hvis de havde ansvaret.

Tom Behnke (FP):

I Danmark er vi i den situation, at vi har et skattetryk, der er så højt, at stort set alle familier er tvunget til, at både mor og far skal være på arbejdsmarkedet, for at man kan få økonomien til at hænge sammen, efter at man har betalt skat. Det medfører også et helt naturligt behov for, at man kan få sine børn passet i den tid, hvor man går på arbejde.

Se, så er spørgsmålet: Hvordan løser vi det problem, at forældrene reelt er dem, børnene ser mindst til i deres dagligdag? Gør vi det ved at lave et forslag, som betyder endnu højere skatter og dermed, at forældrene skal arbejde endnu mere for at have råd til dagen og vejen og dermed have behov for endnu mere pasning af deres børn?

Nej, det tror vi ikke på i Fremskridtspartiet. Vi tror i Fremskridtspartiet, at man skal gå den anden vej.

Vi har stor sympati for Venstres idé om, at der skal være lighed for forældre, der har valgt selv at passe deres børn, og dem, der lader børnene

passe andetsteds. Men den lighed kan jo opnås på to måder: enten ved at alle får det her tilskud og at vi dermed skal betale endnu mere i skat, og at vores samfund dermed bliver endnu dårligere; eller man kunne vende det om og så sige, at man ligestiller ved, at alle skal betale for at få passet deres børn, og at man dermed har en reel mulighed for selv at vælge, om man ønsker at passe sine børn selv, eller om det skal være en offentlig eller en privat institution, der skal passe børnene.

Det vil være bedre, at vi laver en ordning, hvor der er fuld brugerbetaling for børnepasning, selvfølgelig kombineret med nogle tilsvarende skattelettelser, således at man har økonomisk mulighed for at betale, hvad det skal koste at få sine børn passet.

Vi har i Fremskridtspartiet tidligere foreslået et egentligt familiefradrag ud over generelle skattelettelser ved forhøjelse af den skattefrie bundgrænse. Vi har foreslået et familiefradrag, der kunne fungere på den måde, at forældrene kan benytte børnenes uudnyttede bundfradrag. Det er jo således, at enhver borger i dette land bliver født med et fradrag, men de færreste bruger det, før de når op i 13-14-15-års-alderen, hvor man begynder at have fritidsjob og lignende.

Hvis man lod forældrene udnytte dette fradrag, så længe børnene ikke selv gør det, vil det give børnefamilierne en fortrinsstilling på det skattemæssige område, og det vil gøre, at man vil have råd til det.

Samtidig vil det også betyde, at man som forbruger af institutionerne kan sammenholde den kvalitet, man får, med den pris, man betaler for det. I dag er det jo sådan, at forældrene betaler under 30 pct. af de reelle omkostninger ved børnepasning; dermed sammenligner man kvaliteten med det, man selv skal have op af lommen, og dermed får man selvfølgelig et forkert billede. I det øjeblik der var fuld brugerbetaling, ville forbrugerne og dermed forældrene og børnene stille større krav til kvaliteten; kvaliteten ville dermed blive forbedret, og priserne ville blive lavere til fordel for forbrugerne.

Det forslag, vi her har fra Venstre, er ikke noget særlig godt forslag. Forslaget vil betyde, at mange, mange flere vil gøre krav på en offentlig ydelse, vil efterspørge en offentlig ydelse, og det vil give – som vi har hørt – milliarder i ekstraudgifter, milliarder, som skal hentes hjem andre steder, formentlig ved forhøjede skatter.

Det, der heller ikke er hensigtsmæssigt i det her, er, at man lukker op for en ny ordning, hvor man betaler folk for at lade være med at efterspørge en offentlig ydelse. Hvis der først kommer skred i det, er der stort set ikke grænser for, på hvilke områder man inden for det offentlige kunne sige, at man betaler folk for at lade være med at modtage ydelsen.

For mit eget vedkommende har jeg ikke været på et bibliotek de sidste 8 år. Skal jeg så have betaling for, at jeg lader være med at gøre brug af den offentlige ydelse, det er, at vi har biblioteker her i landet?

Andre offentlige ydelser kunne man tage ind i billedet her og spørge: Er det overhovedet rimeligt? Og det er det selvfølgelig ikke. Hvis der skal være en offentlig ydelse – og et flertal her i Folketinget har så besluttet, at sådan skal det være – skal det selvfølgelig være et tilbud, der ligger, men ikke således at man betaler folk for at lade være med at benytte sig af det.

Vi kan med andre ord ikke støtte Venstres forslag.

Bruno Jerup (EL):

Overskriften for dette forslag er grundlæggende i modstrid med det faktiske indhold i forslaget. Forslaget burde hedde: Beslutningsforslag om kommercialisering og øgede profitmuligheder på børneområdet.

Det er åbenbart et stort behov fra Venstres side at sikre, at ISS eller andre kapitalgrupper kan få endnu et ekspansionsområde. Det er f.eks. en kendsgerning, som der fortsat ikke lægges op til at ændre på, at der ikke findes pasningsgaranti i en række kommuner, og at en del kommuner, som bryster sig af pasningsgaranti, kun har denne for udvalgte grupper af børn. F.eks. glemmer de lige de arbejdsløses børn og andre.

Der er også kommuner, som simpelt hen ikke har vuggestuer, og hvor forældrene kun kan vælge mellem en kommunal dagpleje eller en eller anden uofficiel pasningsordning.

Hvis indholdet skulle passe med overskriften, skulle det være, at Venstre skulle pålægge alle kommuner, at der var kommunale vuggestuer og børnehaver nok. Det er jo ingen sag at gøre forældre interesserede i såkaldte alternative tilbud, hvis der ikke findes et ordentligt, kvalitetsbaseret tilbud i kommunalt regi.

Hvis intentionen skulle være, at der kunne laves flere private institutioner, er der allerede i dag mulighed for, at man kan lave institutioner.

Der findes i dag allerede en række selvejende institutioner med driftsoverenskomst med kommunerne.

Så det eneste, der kan være tilbage, er at fritage kommunerne fra at løse deres opgave med udbygning af daginstitutionsområdet og give private firmaer nye profitområder. Enten vil det blive en givtig forretning for private firmaer, og hvis ikke, vil der jo ikke ad den vej komme flere institutioner, men det ville alene betyde en fastlåsnings og fastfrysning af den ene af forældrene. Jeg kunne godt komme med et gæt på, hvem det blev, der blev hjemmegående børnepasser. Det vil sikkert betyde en forringelse af forholdene, og påstanden om, at det skulle handle om et frit valg, er rent bluff fra Venstres side.

Det er klart, at hvis det er sådan, at Venstre ønsker en grundlovssikret ret til børnepasning, som de nævner i bemærkningerne, er det selvfølgelig noget, som Enhedslisten kan støtte, for den tanke er vi også med på. Men forslaget tager overhovedet ikke det spørgsmål seriøst.

Enhedslisten kan ikke støtte det fremsatte beslutningsforslag.

Poul Nødgaard (DF):

Jeg må så sige, at jeg ikke synes, Venstre skal have utak for, at de har fremsat dette forslag.

Vedrørende det økonomiske blev det sagt af socialministeren, at det nok ville koste omkring 2,4 mia. kr. Jeg har også hørt et tal nede i salen, der var lidt højere. Men hvis vi så ser på, at regeringen nu med finansministeren i spidsen indleder forhandlinger med kommunerne og amterne om økonomien i 1997, kunne det godt være, at kommunerne og amterne presser et noget lignende beløb ud af finansministeren netop på det her område. Det ved vi ikke noget om.

Men det, som jeg synes er mere centralt end lige at behandle det specifikke forslag, er at se på, om der ikke er forskellige måder at passe vores børn på. Det mener jeg der er, og forslaget her viser nogle modeller til det. Men det er, som om der i den socialdemokratiske verden med socialministeren i spidsen faktisk kun er én måde at passe børn på, og det er i offentligt regi.

Der er jo ingen, der siger, at den eneste saliggørende måde at få passet sine børn på, er, at man bygger vuggestuer, børnehaver osv. Det er, som om der på dette område kun er den ene mulighed, der duer, og jeg synes, at vi burde kunne sætte os ned – partier lige fra den ene side af salen til den anden, der føler et medan-

svar over for at få passet vores børn – ligesom man kunne i de gamle sogneråd; men det ved socialministeren sikkert ikke engang hvad er. Der kunne man sætte sig ned og fordomsfrit drøfte et foreliggende problem.

Her kridter man banen hårdt og brutalt op: Den borgerlige fløj, der kan gå ind for nogle af de tanker, der står her, og så den socialistiske fløj, hvortil hører De Radikale Venstre og CD, og hvad de hedder alle sammen, der synes, at det ikke kan være anderledes, end det er. Det synes jeg er synd og skam for forældrene og for de børn, der står og skal passes.

Så nævnte hr. Villy Søvnald, tror jeg det var – han har forladt salen nu – noget om orlovsordninger i relation til det, vi taler om her. De er blevet reduceret. Det er også korrekt; det har et stort flertal i Folketinget gjort, og det har så også betydet nogle ekstra problemer på det område, vi her taler om.

Men det var måske en idé, om man overvejede, da orlovsordningerne er blevet så svage, som de er, helt at afskaffe dem, for i realiteten er det jo kun de velbærgede forældre, der kan tage orlov. Det kan vi lige så godt sige lige ud af landevejen. Og det er gennemført under en socialdemokratisk regering. Man burde måske nok tage under overvejelse at se på barselorlovens længde, som jo i Danmark er forholdsvis kort.

Så vil jeg sige én ting mere om det her, for der er store problemer i mange kommuner med at få passet børnene, og det er – og jeg ved godt, jeg kan få enhver SF'er og sikkert også Enhedslisten helt op af stolene, når jeg nu siger det – at jeg som kommunalpolitiker anlægger det syn, som jeg også sagde i en debat i Folketinget i går, med hensyn til pasning af børn, at børn af forældrene, der står og skal ud og passe et arbejde, prioriterer jeg altså over børn af forældre, der begge to går hjemme. Så kan det være på grund af sygdom, arbejdsløshed eller lignende.

Det er jo sådan et godt SF-synspunkt, at alle skal stilles lige. Jeg mener, at jeg som kommunalpolitiker har en forpligtelse til at sørge for, at børn af de forældre, der skal ud på arbejde, kommer til først.

Jeg synes, det er synd og skam, at alle de, der har talt mod forslaget her, bare rent ud sagt jorder det. For det har de stort set gjort bortset fra De Konservative og så Dansk Folkeparti. Vi vil gerne se på det her forslag. Vi vil også gerne indgå i en fordomsfri drøftelse af de problemer, der er, og jeg håber og tror på, at vi i Danmark kunne erkende, at der altså er andre måder at

passé børn på, end at det offentlige skal passe dem via vuggestuer, børnehaver osv.

Erik Larsen (V):

Når vi tager debatten om ventelisternes længde og de problemer, som det medfører for børnefamilierne, debatten om, hvordan vilkårene er i daginstitutionerne, og debatten om de offentlige tilbud med hensyn til plads osv., i betragtning, må jeg sige, at som udgangspunkt er jeg noget overrasket over, at vores forslag her i dag, som jo er et tilbud til de politiske partier, men så sandelig også et tilbud til børnefamilierne i Danmark, ikke har fået en bedre medfart.

Jeg skal senere komme ind på de enkelte ordføreres indvendinger, men jeg vil gerne have lov til at fremføre nogle af de argumenter, som Venstre har for at fremsætte dette forslag.

Vi synes, at der skal være mangfoldighed i de tilbud, som vi kan tilbyde børnefamilierne. Vi synes, der skal være tilbud om frit valg. Vi mener, at frit valg og en større mangfoldighed af tilbud er en vigtig grundpille i en familiepolitik.

I tirsdags, den 16. april 1996, sagde den kendte foredragsholder Ole Flemming Pedersen, som er kendt for sloganet »Har du talt med dit barn i dag«, at Danmark er det sted i verden, hvor børn er længst tid væk fra forældrene i vågen tilstand. Det synes jeg er et udsagn, som vi alle sammen bør tage alvorligt, for jeg tror ikke på, at forældrene ønsker, at Danmark skal være foregangsland på det område.

I opbygningen af industrisamfundet var offentlig pasning af børn en del af de vilkår, som fulgte med, måske mere som en nødvendig følge end som udtryk for et ændret livssyn eller et andet menneskesyn eller som en velovervejet prioritering.

I dag ved vi, at mange forældre ønsker at være mere sammen med deres børn eller selv passe børnene. I en rapport fra Socialforskningsinstituttet fra 1991 har man lavet en undersøgelse, der viser, at 61 pct. af de adspurgte børnefamilier som højeste ønske havde at være mere sammen med deres børn. I bemærkningerne til beslutningsforslaget henviser vi bl.a. til en undersøgelse lavet af BUPL, som viser, at 49 pct. af de adspurgte gerne ville passe deres børn selv, hvis det var økonomisk muligt.

Hvis vi slår alle disse udsagn sammen, er det jo faktisk en dom over den politik, som har været ført på det her område, nemlig at tilbude- ne, som der fra politisk hold kan gives, entydigt er offentlig pasning. Hvis vi oven i købet ser på

udviklingen fra 1983, hvor ca. 262.000 børn blev passet i dagtilbud, og til 1995, hvor 418.000 blev passet i dagtilbud, er det en stigning på 59 pct., og det svarer faktisk til, at 85 pct. af børnene mellem 3 og 5 år i dag passes i offentlige dagtilbud.

Når vi har været vidner til den udvikling og stadig ser ventelisterne vokse, er det for os en naturlig ting at konstatere, at det er uundgåeligt, og derfor har vi valgt at sidestille problemstillingen omkring børnepasning med skoleområdet, hvor vi som forældre har et krav på at få vores børn undervist.

Vi synes, at vi meget nærmer os en situation, hvor de sidste 15 pct. på en eller anden måde er ladt mere eller mindre i stikken og ikke har nogle friere valgmuligheder.

For Venstre er friskolemodellen på børnepasningsområdet en naturlig konsekvens af den udvikling, der har været i vores samfund. Det skal efter Venstres opfattelse være et tilbud til de forældre, som ønsker det frie valg, og derfor vil vi gerne gøre meget ud af at understrege, at dette forslag fra Venstre ikke skal gøre vilkårene ringere for de forældre, som ønsker, at deres børn stadig skal passes i offentlige tilbud.

Det er også Venstres opfattelse, at vi vil afskaffe ventelisterne med det forslag, som ligger her. Hvis vi ser på samfundsøkonomien, som socialministeren også var inde på, vil jeg sige, at det, man i Socialministeriet har regnet sig frem til, sikkert ikke er forkert. Det har selvfølgelig nogle bestemte forudsætninger i sig, og der kan opstå et mønster, som er anderledes, når forældre får et frit valg, som gør, at det beløb, man har regnet ud, enten bliver mindre eller større. Men grundlaget for udregningerne betvivler jeg ikke.

Jeg synes i den forbindelse, det skal nævnes, som hr. Poul Nødgaard også var inde på, at beløbet faktisk svarer meget nøje til det beløb, kommunerne har udmeldt, at der kræves bare for at opfylde de nuværende forpligtelser, som regeringen mere eller mindre håndfast har pålagt kommunerne for at løse venteliste-problematikken. Var det så ikke tiden, at vi prøver at se, om vi ikke i højere grad kan udnytte de midler, som alligevel skal bruges på dette område, til at give forældrene større valgfrihed?

Jeg vil bruge den sidste tid af mit indlæg på kort at kommentere noget af det, der er blevet sagt. Jeg hæftede mig ved, at socialministeren er overrasket. Det er ikke noget negativt at være overrasket. Jeg håber, at jeg kan overraske soci-

alministeren ved andre lejligheder, men er glad for, at socialministeren ikke opfattede det her som et brud på den satspuljeaftale, som vi har lavet, og som vi i Venstre er glade for.

Jeg er glad for, at fru Karen Højte Jensen i sit indlæg var enig i intentionerne og satte spørgsmålstegn ved finansieringen. Jeg mener, at med de udtalelser, fru Karen Højte Jensen kom med her, skulle det stadig væk være muligt på et tidspunkt måske at formulere noget på dette punkt, så vi kunne være sammen om en løsning.

Hr. Jan Petersen siger i sit indlæg, at Venstre bare kunne have gjort det tidligere, at det her er dyrt, og at det ikke plejer at være Venstres politik. Jeg mener, at jeg i min argumentation tidligere har redegjort for, hvordan vi ser på økonomien i forslaget. Jeg tror i virkeligheden, at hvis man skal gå ind til benet af det, hr. Jan Petersen sagde, er der mere tale om nogle ideologiske og holdningsmæssige forskelle i opfattelsen af dette område, end der er tale om økonomiske forskelle.

Hr. Villy Søvnald var også inde på økonomi og nævnte de lange ventelister med 16.000 børn. Dette forslag kunne SF også vælge at se som en ny mulighed for at afhjælpe den venteliste-problematik, som vi også synes er urimelig i øjeblikket. Jeg skal ikke knytte flere kommentarer til det, for også her tror jeg, at de ideologiske forskelle er større end de praktiske.

Jeg var lidt ked af, at fru Elisabeth Arnold var så afvisende, for jeg synes egentlig, at med måske nogle fælles rødder i fortiden med hensyn til friskoler osv. kunne der godt have været en åbning. Men den kom ikke, og det må vi i Venstre tage til efterretning, selv om jeg var ked af det.

Hr. Tom Behnke var for så vidt enig i intentionerne, men ikke i fremgangsmåden. Vi har før diskuteret, om forældrene skal have lige muligheder. Det er vi ikke så meget uenige om, og vi er heller ikke så meget uenige om, at vilkårene for børnefamilierne gerne skulle bedres, og at det frie valg for så vidt er en god ting. Men vi er så uenige om, hvordan vi når frem til målet, og det har vi diskuteret tidligere.

Jeg vil gerne sige til hr. Bruno Jerup, at igen var det nok mere ideologien end det praktiske, der skinnede igennem. Det har vi også diskuteret ved andre lejligheder.

Til hr. Poul Nødgaard vil jeg sige tak for tilslutningen til tankerne i forslaget. Det er vi selvfølgelig glade for, og vi har hæftet os ved det.

Som afrunding vil jeg gerne sige, at det her ikke skal opfattes som noget økonomisk og teknisk, men som en vigtig brik til at tilfredsstille nogle af de ønsker, som børnefamilierne har i dagens Danmark. Vi har hermed en friskolemodel på børnepasningsområdet og vil give vores bidrag til, at børnefamilierne kan få bedre vilkår.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil sådan set gerne tro, at hr. Erik Larsen har de bedste hensigter, men jeg kunne nu alligevel godt tænke mig at få præciseret det ideologiske lidt mere, som åbenbart er det, som hr. Erik Larsen mener kan begrunde, hvorfor en række partier, bl.a. Enhedslisten, er imod forslaget.

Det, som jeg i hvert fald synes er uklart i hr. Erik Larsens indlæg, er, om hovedsigtet er en kommercialisering af pasningsområdet med henblik på, at f.eks. ISS eller andre kan begynde at opbygge firmaer, hvor de kan få profit, fordi folk skal have passet deres børn. Er det det, som er Venstres hovedsigte? I så fald er det rigtigt, at der er en ideologisk forskel til Enhedslisten, som er meget stor.

Hvis det handler om at sikre forældre en pasningsgaranti - og det hører jeg hr. Erik Larsen sige at der skal være - i stil med, hvad der findes på det almindelige folkeskoleområde, hvor man har en garanti for, at børn kan komme i skole, synes jeg, vi skal snakke om præcis det, for det synes jeg kan gøres ved at lave en ændring i lov om social bistand, så det bliver formuleret, at der er en garanti for, at forældrene kan få passet deres børn.

Med hensyn til, om der er valgfrihed mellem forskellige tilbud, findes der jo allerede i dag forskellige typer tilbud, f.eks. også selvejende institutioner, som svarer til det, Venstre forsøger at luften lidt her. Men der findes på ingen måde valgfrihed mellem dem, og faktisk er der mange forældre, som bliver tvunget til at tage selvejende institutioner, da det er det, kommunen tilbyder, fordi de har driftsoverenskomst med dem.

Så i dag findes der ikke valgfrihed hverken den ene eller den anden vej, og derfor er det første og vigtigste da at sikre, at forældrene har garanti for, at de kan få passet deres børn. Pasningsgarantien må allerførst i centrum, og det kan gøres ved en ændring af lov om social bistand, så den bliver indskrevet som en præcis ret.

Det synes jeg hr. Erik Larsen skal svare på.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Erik Larsen sagde i sit svar til mig, at vores to partier havde fælles rødder, og at vi derfor også burde kunne enes om disse ting, når vi nu f.eks. havde samme syn på friskoleområdet.

Jeg synes, hr. Erik Larsen gør sig skyldig i en ret stor misforståelse på det område. Det er fuldstændig rigtigt, at vi har fælles rødder, men netop derfor burde hr. Erik Larsen også tænke på, at der er en væsentlig forskel på undervisningsområdet og børnepasningsområdet.

På undervisningsområdet har vi en lov, der siger, at alle børn i den skolepligtige alder skal undervises, og hvis de bliver undervist hjemme, er der kontrol med, at undervisningen bliver udført ordentligt.

Hvis hr. Erik Larsens argument skulle udvikles til, at det offentlige også skulle sikre, at alle børn blev passet på en eller anden forsvarlig måde, skulle det offentlige altså også komme og tjekke, om forældrene nu passede deres børn ordentligt. Det må være den logiske konsekvens af hr. Erik Larsens teori, og det synes jeg må være helt i modstrid med vores to partiers fælles historie.

Børnene er forældrenes og ikke statens, men der skal være en undervisningspligt, når de når op i en bestemt alder, og staten skal selvfølgelig sørge for, at der er økonomisk mulighed for, at der er valgfrihed, men det skal foregå på en ordentlig måde.

Men børnepasningsområdet kan ikke sammenlignes med skoleområdet.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Erik Larsen forsøgte, som det vel er sædvanen, når man afrunder, at samle sammen, hvor stor tilslutningen egentlig var. Jeg mener, den blev lidt større i hr. Erik Larsens afslutning, end der egentlig var belæg for.

Så vidt jeg kunne høre, var det Dansk Folkeparti, der fuldt og helhjertet støttede Venstre - det vil jeg så godt ønske til lykke med - hvorimod jeg hørte De Konservative, men jeg kan have hørt forkert, sige det sådan, at intentionerne så smukke ud, men at forslaget i øvrigt var ubrugeligt, hvilket vel betyder - og det vil jeg så godt spørge De Konservative om - at hvis det kom til en konkret afstemning, vil De Konservative formentlig være nødt til at stemme imod. Men det kan jo bekræftes af De Konservatives ordfører.

Dér, hvor jeg i øvrigt synes, hr. Erik Larsen principielt har ret, er i, at vi bør diskutere i Danmark, om det er klogt at indrette et land, der er så rigt, sådan, at børn har så lidt tid sammen med deres forældre. Men at lave det på en måde, der betyder, at nogle ganske få får meget tid med deres forældre, mens resten fortsætter det normale mønster, er ikke nødvendigvis et klogt svar. Det ville derimod være et klogt svar, hvis Venstre gav sig til at være optaget af det, der reelt var svaret på det problem.

Så vidt jeg kan se, er der tre punkter. Det ene hedder en forlængelse af barselorloven. Det andet hedder forbedrede orlovsordninger, der gør, at også lavtlønnede kan tage orlov – og det har at gøre med den dagpengesats, som Venstre var med til at forringe – og det tredje er en generel diskussion om nedsat arbejdstid. Det er tre ting, der vil komme alle børnefamilier til gode og ikke kun et ganske lille mindretal.

Jeg skal så runde af i forhold til Venstre med at sige, at jeg glæder mig til den dag, hvor SF kan fremsætte forslag, der er lige så løse i deres økonomiske struktur. Nej, jeg glæder mig egentlig ikke, for jeg synes ikke, det ville være godt for kvaliteten, men det må nu være befriende som ordfører at kunne komme godt af sted med at sige: Det her koster måske lidt mindre, eller også koster det lidt mere end de 2,4 mia. kr., det afhænger af, hvordan folk opfører sig.

Tænk hvis SF i den offentlige debat havde en lige så lang snor i forhold til økonomisk uansvarlighed, som Venstre havde, så ville det i sandhed være nemt at være SF'er.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Hr. Erik Larsen gjorde den bemærkning til mit indlæg, at det nok dybest set indeholdt en ideologisk forskel, og det må jeg sige er godt hørt.

Så nævnte hr. Erik Larsen i sit forsvar for denne, jeg ved ikke, om det er for meget at kalde det en fristil, at BUPL havde fundet dækning i en undersøgelse for, at forældrene var meget begejstrede for sådan en Venstreidé, og så refereres der til en procentsats fra den pågældende undersøgelse.

Jeg slog det op, og det er også korrekt refereret, men hr. Erik Larsen glemte, at når der bliver forelagt et af Venstres konkrete forslag her i Folketinget, falder de samme forældres tilslutning ganske betragteligt.

Man kunne så spørge, men det er jo svært at vurdere, når vi ikke får det afprøvet, hvad der

så ville ske, når det blev en del af forældrenes virkelighed: Ville interessen så falde endnu mere? Når folk først får kendskab til det, så falder interessen altså, og når folk så ligefrem får muligheden, bliver interessen måske nærmere lig nul, for kendsgerningen er jo, at det, forældrene efterspørger i dag, er en vis mangfoldighed, og at de eksisterende kvalitetsbetonede dagtilbud og de mange alternative muligheder, der allerede eksisterer i dag, ikke er særlig efterspurgt.

Sluttelig vil jeg lige beskæftige mig lidt med de tanker, man har gjort sig om økonomien, og som nu er blevet illustreret yderligere heroppefra. Det kan blive lidt mere eller lidt mindre, men vi tager udgangspunkt i beløbet 2,4 mia. kr. Det er sådan nogenlunde det niveau, man har fået at vide af sin KL-formand, at man har brug for.

Så forstår jeg bare ikke, at man i beslutningsforslagets bemærkninger kan nævne, at det her økonomisk må gå ud over familier, der ønsker at efterspørge ordinære daginstitutioner. Hvordan kan det samme beløb så finansiere, at alle børn minus dem, hvis forældre er på forældreorlov, kan få et tilskud på mindst det beløb, man nævner, når man samtidig ikke forringer det for dem, der går i de dyre ordninger?

Jeg synes mere og mere, at det her ligner en økonomisk Storm P.-maskine, og ingen aner, hvor den ender.

Erik Larsen (V):

Sammenfattende har disse korte bemærkninger gået på en meget væsentlig enstrenghed, nemlig det, at hvis forældre møder op på kommunen og påberåber sig et pasningsbehov, er der ikke nogen, der synes, at de skal afvises. Jeg går også ud fra, at såvel hr. Villy Søvnald som hr. Bruno Jerup mener, at de 16.000, som i dag står uden plads, skal der også være økonomi til at hjælpe.

Det, som vi modsat siger, er, at vi synes, at de forældre – om det så er 49 pct. eller 30 pct. – som ønsker at passe deres børn selv, skal have mulighed for det, hvis det er et brændende ønske. Det er jo dér, det egentlig skiller, for hverken hr. Jan Petersen, hr. Villy Søvnald eller hr. Bruno Jerup vil acceptere, at børnene bliver passet af deres egne forældre.

Det er det, det hele handler om, og det kan vi lige så godt sige rent ud. Det er ikke et spørgsmål om økonomi, for hvis de pågældende forældre stillede hos kommunen, ville jeg gerne se,

om der er nogen af de tre ordførere, der så ville afvise dem.

Jeg er meget vel klar over, vil jeg sige til fru Elisabeth Arnold, at der er forskel på undervisning og børnepasning, men jeg tror, at vi her, som tiden går, er nødt til at erkende, at der er brug for at se på det her med nye briller. Jeg er overhovedet ikke uenig i, at det selvfølgelig er forældrenes ansvar at sørge for, at børnene bliver passet og får en opdragelse. Jeg mener bare ikke, at dette forslag på nogen måde fratager forældrene den mulighed. Jeg mener tværtimod, at det udvider mulighederne for mange forældre.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Erik Larsen var lige hurtig nok til at konkludere, at hele denne debat handlede om, at de, der var for forslaget, havde den holdning, at forældrene skulle have lov til at passe deres egne børn, og at de, der stemte imod forslaget, var af den opfattelse, at det var det offentlige, der skulle passe børnene. Den konklusion er Fremskridtspartiet ikke med på.

Tværtimod gav jeg klart udtryk for, at det er vores opfattelse, at vi bør styrke børnefamilierne. Vi bør styrke, at børnefamilierne kan vælge, om de selv vil passe deres børn eller lade andre gøre det, og i givet fald, om det så skal være i en offentlig eller en privat institution, og at der bør være en mangfoldighed af valgmuligheder. Det er det, Fremskridtspartiet ønsker, og vejen til, at man får den valgfrihed, er markante skattelettelser, så familierne har råd til at vælge, hvilken livsstil og familiestil de vil have.

Vejen til det mål er ikke, at man udbetaler endnu flere tilskud, der betyder, at der skal betales endnu mere i skat, så familierne bliver endnu mere låst fast i, at de lever i et samfund, hvor man er tvunget til at tage de tilbud, som det offentlige giver, for ellers får man intet, og man har ikke selv økonomisk mulighed for at definere sin egen dagligdag. Jeg synes, det er synd, at Venstre har overset det væsentlige argument, og havde Venstre forholdt sig til det, var dette forslag aldrig kommet på bordet.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Jeg vil gerne beklage over for hr. Tom Behnke, at jeg kom til at drage så hurtig en konklusion; det var ikke tilsigtet.

Jeg nævnte de tre øvrige ordførere, som har talt imod forslaget, og dér tror jeg min konklusion ramte rigtigt, men selvfølgelig er der andre her i salen, som i dag har sagt nej til Venstres forslag, men som i princippet ikke er uenige med de holdninger, der ligger bag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.49

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af lovforslag nr. L 224: Forslag til lov om ændring af ligningsloven og statskatteloven. (Ligestilling mellem offentligt og privat ansatte ved udbetaling af skattefrie godtgørelser).

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.
(Fremsat 26/3 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Skatteministeren (Carsten Koch):

Fremskridtspartiet foreslår, at bestemmelserne i statskattelovens § 5, litra d, og i ligningslovens